

Riskinventering och riskanalys

Riskinventering

Syftet med riskinventering är att identifiera och kartlägga alla relevanta risker. Det är viktigt att utgå från både de lagar som styr verksamheten, styrande dokument och de politiska uppdrag som tilldelats, när verksamheten identifierar och kartlägger risker.¹

Prioritering och kvantifiering

Det är viktigt att definiera vad som menas med begreppen väsentlighet och sannolikhet vid prioritering av risker. Med väsentlighet avses konsekvenser som kan vara ekonomiska, politiska samt konsekvenser för enskilda individer, politiker, tjänstemän och tredje man, det vill säga brukarna. Sannolikhet är ett mått på hur troligt det är att en viss händelse kan inträffa.²

En vanlig riskanalysmodell är SWOT-analys, där styrkor och svagheter, respektive möjligheter och risker värderas. I matrisen nedan som används i förvaltningens riskanalys bedöms väsentlighetsgrad och sannolikhet i en skala från 1 till 4, där varje ruta i matrisen svarar för en kombination av bedömd sannolikhet och konsekvens (väsentlighetsgrad). Bedömningen sker utifrån den kunskap om verksamheten som finns hos de personer som genomför prioritering av riskerna. Sannolikheten och konsekvensen multipliceras med varandra och får ett riskvärde mellan 1-16.³

Risk matris

Konsekvens					
Allvarlig - 4	4	8	12	16	
Kännbar - 3	3	6	9	12	
Lindring - 2	2	4	6	8	
Försumbar - 1	1	2	3	4	
	1 Osannolik	2 Mindre sannolik	3 Möjlig	4 Sannolik	Sannolikhet

Riskhanteringsåtgärder

De risker verksamheten har tagit fram, leder till kunskap, där de kan bedöma om den ska accepteras, elimineras, minimeras, eller delas med andra. Modellen ger oss endast en vägledning till riskhanteringsåtgärder.⁴

¹ Roland Svensson, 2012, *Hur vet vi vad som ska kontrolleras*, Sid 69, Iustus förlag AB, Uppsala

² Roland Svensson, 2012, *Hur vet vi vad som ska kontrolleras*, Sid 73-74, Iustus förlag AB, Uppsala

³ Roland Svensson, 2012, *Hur vet vi vad som ska kontrolleras*, Sid 75-76, Iustus förlag AB, Uppsala

⁴ Roland Svensson, 2012, *Hur vet vi vad som ska kontrolleras*, Sid 80, Iustus förlag AB, Uppsala

Riskinventering och riskanalys för Kompetensförvaltningen

Kompetensförvaltningen har många processer, där det kan finnas risk för att de mål, uppdrag och åtaganden verksamheten har, inte fullt ut blir verkställd med den kvalitet som huvudmannen är ansvarig för. Respektive enhet har ansvar att kontrollera de processer som finns i deras verksamhet.

Hantering av resurser (pengar) är det största riskmomentet, eftersom pengar är mest lockande. Det är därför viktigt att minska risken för att eventuella oönskade situationer inträffar för att skydda framför allt anställda mot oberättigade misstankar. Järfälla kommun har bra rutiner kring utbetalningar, där registrering av nya leverantörer sker av personer som inte godkänner själva utbetalningarna. Det krävs även två attester, en kontrollattest och en beslutsattest för att utbetalningsfiler och fakturor ska godkännas och betalas ut. Systemet där utbetalningar registreras varnar även för stora enskilda utbetalningar.

Kompetensförvaltningen hanterar dagligen ekonomiska transaktioner. Det betalas ut pengar till interna- och externa utförare, löner till anställda och till leverantörer av andra varor och tjänster. De inbetalningar som förvaltningen mottar är till största del rekviseringar av bidrag från Arbetsförmedlingen och stadsbidrag från Skolverket. Det är därför viktigt att säkerställa rutiner för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Nedan beskrivs vilka rutiner som finns för de olika transaktioner som förekommer inom förvaltningen.

Interna- och externa utförare av utbildning är den största delen av de pengar som förvaltningen betalar ut. I dag har verksamheten system där elever registreras. Vid utbetalning av elevpeng genereras en fil ur systemet (UEDB och Alvis)⁵ som går till betalning, det gäller både vuxenutbildning och gymnasieutbildning. Det är därför lätt att kontrollera att rätt belopp betalats ut. En efterkontroll genomförs varje månad efter utbetalning, där ansvarig kan säkerställa att det inte betalats ut felaktiga belopp. Det händer att det blir felutbetalningar, men vid kontroll upptäcks misstaget och korrigeras. Det finns en annan risk att förvaltningen betalar ut pengar till en utförare och där exempelvis eleven inte får den undervisning eleven har rätt till. Ett annat exempel är att eleven har slutat men inte avregistrerats av den skola eleven gått på och där kommunen betalat ut elevpeng till skolan när eleven har slutat. I internkontrollplanen för 2016-17 är en av kontrollpunkterna, "*Att elever som erhållit tilläggsbelopp får de insatser som är beslutade*". Kompetensförvaltningen har tagit det ett steg längre och även börjat kontrollera att de elever som är registrerade på skolorna går kvar. När verksamheten under vårterminen gjorde kontroller har de uppmärksammat att skolor mottagit elevpeng när elever har slutat, innan det uppdagats. Det pågår diskussioner i förvaltningen om att det kan bli aktuellt att skicka in en anmälan till ekobrottsmyndigheten. Det kan också bli fråga om en anmälan till Skolinspektionen, eftersom kommunen har ett aktivitetsansvar för elever

⁵ UEDB Ungdom och elevdatabasen där alla gymnasieelever registreras. I Alvis registreras alla elever som läser vid vuxenutbildning.

under 20 år och anordnaren av utbildningen har undanhållit information om att eleven inte längre har någon sysselsättning.

Sannolikheten är låg att förvaltningen skulle genomföra felaktiga utbetalningar av elevpeng (2) och **konsekvensen** är (3). **Riskvärde** (6)

Vid **löneutbetalningar** finns det en risk att kommunen betalar ut felaktig lön. Det kan främst uppstå när personal avviker från ordinarie anställning, såsom vid sjuk-, VAB, eller semesterfrånvaro. Glömmer personal att frånvarorapportera, uppstår en kostnad för kommunen. Det är därför viktigt med bra rutiner kring frånvarohantering, för att det inte ska kunna förekomma. På enheterna registrerar administratör när personal har frånvaro vid sjukdom för att säkerställa att det registreras och därefter lägger personal själv in uppgifter när de är tillbaka på arbetsplatsen. Eftersom den största andelen av de som är anställda på Kompetensförvaltningen har ferietjänster (lärare), kan de inte glömma att lägga in semester eftersom de har semester under givna tider, när skolan har lov dagar.

Sannolikheten är låg att felaktiga löneutbetalningar genomförs (1) och **konsekvensen** är (3). **Riskvärde** (3)

Stadsbidrag som kommunen kan ansöka om har varit en stor fråga i år för kommunen, eftersom verksamheter har glömt att ansöka en del bidrag. Samtliga förvaltningar har påbörjat ett arbete för att ta fram rutiner kring ansökan av stadsbidrag för att säkerställa att rutiner finns, för att inte missa de bidrag som kommunen har möjlighet att söka. För många av de bidrag som går att söka, kräver bidragsgivaren medfinansiering, vilket innebär en kostnad för verksamheten. Eftersom resurserna är begränsade för verksamheter kan de i vissa fall inte ta den ökade kostnaden som det skulle innebära. I internkontrollplanen för 2016-2017 finns inte kontroll av stadsbidrag med, men förvaltningen har valt att ta med denna punkt i år, för att säkerställa att förvaltningen ansöker om relevanta bidrag.

Sannolikheten är högre att verksamheter missar att söka stadsbidrag (3) och **konsekvensen** är (3). **Riskvärde** (9)

Rekvirering av bidrag inom kompetensförvaltning är mestadels bidrag för välfärdsjobbsanställningar från arbetsförmedlingen. I dag har enheten bra rutiner vid rekvirering från arbetsförmedlingen. Administratör stämmer av från lönelistor för att inte missa någon deltagare och när bidraget erhålls görs en sista avstämning.

Sannolikheten är låg rekvirering av bidrag (1) och **konsekvensen** är (3). **Riskvärde** (3)

Syftet med interkontroll är att sträva efter att minimera risken så långt det är möjligt med bra rutiner och processer. De risker verksamheten har tagit fram, leder till kunskap, där de kan bedöma om den ska accepteras, elimineras, minimeras eller delas med andra. Modellen ger oss endast en vägledning till riskhanteringsåtgärder.⁶

⁶ Roland Svensson, 2012, *Hur vet vi vad som ska kontrolleras*, Sid 80, Iustus förlag AB, Uppsala.

Internkontrollplan 2018

Kompetensförvaltningen

2017-05-03 (rev. 2017-09-06)

Sannolikhet för fel/avvikelse graderas:

1. Osannolik	Risken för att fel/avvikelse ska uppstå är praktiskt taget obefintlig
2. Mindre Sannolik	Risken för att fel/avvikelse ska uppstå är mycket liten.
3. Möjlig	Det finns risk för att fel/avvikelse kan uppstå.
4. Sannolik	Det är mycket troligt att fel/avvikelse uppstår.

Konsekvenser i händelse av fel/avvikelse graderas:

1. Försumbara	Är obetydlig för de olika intressenterna
2. Lindriga	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
3. Kännbara	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommunen
4. Allvarliga	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Ung Vägledning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
Uppföljning av elever på IM (risk att elever inte får det stöd de behöver)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Individuell uppföljning av samtliga ungdomar på IM. Sammanställning av dokumentation och eventuell överlämning vid förändring i skolplacering.	Terminsvis uppföljning av samtliga elever på IM. Fysiska besök på skolorna är prioriterat.	Enhetschef Ung Vägledning	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Rutiner för samverkan KAA/UngKOMP (risk att överlämnandet inte fungerar tillfredställande)	4. Sannolik	3. Kännbara	12	Upprätta rutin för överföring av ungdom mellan KAA och UngKOMP. Identifiera behov av kartläggning. Förbättrad överlämning, bl.a. genom gemensamt deltagande i ärendeforum.	Behovsanalys/möte april 2017. Information om KAA's strategi, rutiner och arbetssätt till Af UngKOMP. Analysering av kartlägningsbehov samt rutin vid överlämning.	Enhetschef Ung Vägledning/Sektionschef UngKOMP Af	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Järfälla Gymnasium	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
Konkretisera försteläraryppdragets mål och syfte (risk att funktionen förstelärare inte får någon effekt i verksamheten)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Skolledningen kartlägger för enheten prioriterade utvecklingsområden. Dessa formuleras till specifika uppdrag som kopplas till mål och tidsplan. Försteläraryppdragen förtydligas och kommuniceras på enheten för ökad transparens.	Löpande uppföljning en gång per halvår.	Rektor/skolledning	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Kartlägga effekter av stödinsatser i utbildningen (risk att stödinsatser inte ger väntad effekt, men ändå kostar)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Uppföljning en gång/termin.	Skolledning och utvalda medarbetare som arbetar med utveckling av stödinsatser kartlägger befintliga stödinsatser, hur dessa följs upp och utvärderas.	Rektor/skolledning samt utvalda medarbetare.	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse Redovisas vid arbetsplatsträffar, i verksamhetsrapport och kvalitetsrapport.

KomTek	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
Verksamhetsplanering (risk att enhetens resurser inte används på optimalt sätt)	2. Mindre Sannolik	3. Kännbara	6	Utforma ett tydligt årshjul för enhetens verksamhet som omfattar externa kontakter/intressenter	Sammanställa tidslinje genom att se tillbaka på tidigare genomförda aktiviteter. Klart i samband med bokslut.	EnhetsC	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Samverkan med andra skolformer (risk att andra skolformer inte får avsett stöd från KomTek i sin undervisning)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Hitta metoder och forum för att nå ut till skolledare	Träffa och diskutera frågan med skolledare/tjänstemän. Klart i samband med bokslut.	EnhetsC	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Vux Vägledning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
Elever med behov av stöd (risk att elever inte får de insatser de är berättigade till eller inte kan tillgodogöra sig)	2. Mindre Sannolik	3. Kännbara	6	Rutinbeskrivning - Hur följer vi upp elever så att vi kan säkerställa att de får den hjälp de har rätt till och att de når de mål som de angett i studieplanen.	Uppföljning av elever i Alvis som angett behov av stöd i ansökan	Rektor	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Interkommunal ersättning (risk att tappa uppföljningen av elever med IKE)	2. Mindre Sannolik	3. Kännbara	6	Hanteringen av IKE ansökningarska ske enligt de rutiner vi har.	Löpande registrering i Alvis samt dokumentation i excel. Uppföljning kvartalsvis	Rektor	Förvaltningschef Verksamhetsberättelse

Järfälla Lärocentrum	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
IT/Vklass (risk att man inte uppnår bästa möjliga utbildning, samt att elevernas möjlighet till individuell anpassning minskar)	4. Sannolik	3. Kännbara	12	Att Vklass kommer igång och att personalen använder IT på adekvat sätt.	Löpande uppföljning en gång per halvår. Gemensam fortbildning och samsyn kring användandet av Vklass.	Rektor och Bitr. rektor	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Konkretisera försteläraryupdragets mål och syfte (risk att funktionen förstelärare inte får någon effekt i verksamheten)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Skolledningen kartlägger för enheten prioriterade utvecklingsområden. Dessa formuleras till specifika uppdrag som kopplas till mål och tidsplan. Försteläraryupdragen förtydligas och kommuniceras på enheten för ökad transparens.	Löpande uppföljning en gång per halvår.	Rektor och Bitr. rektor	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Övergången från SFI till Sva grund (risk att elevernas möjlighet till grundbetyg i SVA fördröjs och försvåras)	4. Sannolik	2. Lindriga	8	Att möjligheten att lyckas på Sva grund försämrars om inte samarbetet förbättras mellan ansvariga pedagoger.	Löpande uppföljning en gång per halvår. Gemensam fortbildning för berörda lärare.	Rektor och Bitr. rektor	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse
Arbetsmarknadsenheten	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollmoment	Metod och frekvens	Kontrollansvar	Rapportering
System och rutiner för uppföljning (risk att uppföljningsmetoder inte fungerar för att säkerställa uppföljning och redovisning av målen)	3. Möjlig	3. Kännbara	9	Säkerställa att dokumentation finns i verksamhetssystem, genomföra samtal med deltagaren.	Uppföljning med deltagare under pågående insats, och efter avslutad insats.	Enhetschef	Förvaltningschef Delårsrapport Verksamhetsberättelse

I bedömningen av effekterna vägs följande faktorer in:

- Ekonomiska effekter (såväl förmögenhetsförlust som felaktiga räkenskaper)
- Effekter för enskilda personer
- Moraliska, etiska effekter på kommunens rykte